

Beszámoló a németországi tanulmányútról

A program neve: Erasmus+ program

A projekt neve: C.I.E. projekt (*Competences of Inclusive Education*)

A tanulmányút időpontja: 201. 01. 23-26.

A fogadó intézmény: FortSchritt gemeinnützige GmbH (Niederpöcking)

2017 januárjában az Erasmus + program, CIE projektjének keretén belül Németországba (Niederpöcking, Stanberg) utaztunk szakmai látogatásra. A program a fogadó intézménnyel való konzultáció mellett két bölcsőde meglátogatását tartalmazta. A tanári mobilitás-projekt megelőző látogatást jelentett végzős Kisgyermekgondozó, - nevelő szakos tanulóink öthetes németországi gyakorlatához. Minden helyszínen kitüntetett figyelemmel fogadtak bennünket, törekedtek arra, hogy rálátást kapjunk a kisgyermekkorai nevelés, az inklúziós feladatok és megoldások helyi sajátosságaira.

A FortSchritt története több, mint 20 évre nyúlik vissza, amikor az alapító, Peter von Quadt megismerkedett Pető András orvos konduktív pedagógiai módszereivel. Hazatérve kezdeményezésére alakult egy egyesület, amely céljával, feladatával tűzte ki a konduktív nevelés németországi elterjesztését: a központi idegrendszeri mozgássérültek fejlesztését, rehabilitációját, az érintett gyerekek, családok és felnőttek számára megoldás, konkrét segítség biztosítását. Az első intézményüket 1995-ben nyitották meg, jelenleg 30 fölött van a FortSchritt által fenntartott bölcsődék, óvodák, napközik, gyógypedagógiai fejlesztők, otthonok száma. Jövőbeli terveik között van egy „akadémia” létesítése, amely pedagógusok számára nyújtana továbbképzési lehetőségeket.

A konduktív nevelés egy speciálisan integrált nevelési rendszer, melynek lényege a sokoldalú személyiségfejlesztés. A végső cél az, hogy az egyén képes legyen alkalmazkodni a környezetéhez, elsajátítsa azokat a funkciókat, amelyek az önálló életvitelhez szükségesek. Ennek érdekében biztosítja azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik a károsodások ellenére az egységes személyiségfejlődést, a koordinált működés kialakulását. Tehát ez a

program a testi, szellemi és szociális szükségletekre építve egységesen irányított tanulásvezérlés.

Ennek szellemében a FortSchrift által működtetett intézmények alapelvei a sokoldalúság, a rugalmasság, az integráció, az egyéniség, a terápia, a befogadás, a támogatás, az ösztönzés és a mozgás. Rendszeres gondozást, nevelést, oktatás nyújtanak a gyermekek, fiatalok számára, a gyermek fejlettségének, életkorának megfelelő, változatos játék-és tanulási lehetőséget biztosítanak nekik. Az objektív feltételek mellett az érzelmi szempontokra is figyelmet fordítanak: a pedagógiai munka alapja a bizalom, a biztonság, a szeretetteljes légkör megteremtése; magától értetődően igen szoros, együttműködésen alapuló kapcsolatot igyekeznek kialakítani a szülőkkel is.

Az egyik meglátogatott bölcsőde elnevezése egyúttal nevelési programjának a kulcsszavát is tükrözi: Kind&Natur. Az épület a városon kívül, a hómező (télen legalábbis) közepén áll gyönyörű környezetben. A termek tágasak, hatalmas ablakok biztosítják a természetes fényt, valamint a természettel való

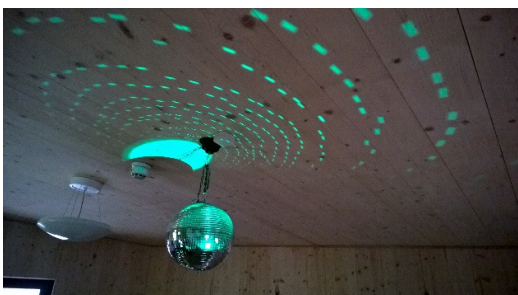
kapcsolatot. A szobákhoz kis teraszok, udvarrészek tartoznak, ahol lehetőség nyílik a gyerekcsoportnak elkülönülni a többi csoporttól, együtt tevékenykedni.

Az idő legnagyobb részét viszont nem itt, hanem az erdőben töltik a gyermekek, ahol megismerkednek az erdők, mezők növény- és állatvilágával, a természet

jelenségeivel. Közvetlen tapasztalatokat szereznek, megfigyeléseket, kísérleteket végeznek a csoport életkorának, érdeklődésének megfelelően. Az intézményhez zöldség- és gyógynövénykert, méhészet, istálló is tartozik, az itt folyó munkát is van alkalmuk megfigyelni a kicsiknek, ill, egyes feladatokba bekapcsolódni. Az ismeretszerzés tehát játékba, tevékenységbe ágyazottan jelenik meg, összefonódik a természeti környezettel való pozitív, felelősségteljes viszony, attitűd kialakításával. A dolgozók számára rendszeresen természetpedagógiai továbbképzést, projektnapokat tartanak.

Az intézmény gyermekházként működik: bölcsődei, óvodai és napközis csoportjaik is vannak – az egyes egységeken belül vegyes életkorú csoportokkal dolgoznak. A játékeszközök közül előnyben részesítik a természetes anyagból készült tárgyakat, a kézműves tevékenységekhez is az általuk gyűjtött terményeket, anyagokat használják fel. Az épületben minden csoportszobában vannak érzékelés-észlelést fejlesztő táblák, játékok.

Különösen tetszett fényterápiás szoba: a gondozók elmondása alapján, ha egy kicsi nagyon nyugtalan, behozzák ide, félhomállyal, fényjátékkal,

különböző fekvőfelületekkel (matrac, babzsák, bölcsőszerűen kialakított fa henger) nyugodt atmoszférát teremtenek számára.

Egy másik pihenőszoba is van az épületben, amit napközben a gyerekek használhatnak, ha el szeretnének egy kicsit vonulni a többiektől. Tágas ablakkal, valamint az ajtónál ügyesen elhelyezett tükörrel el tudják érni, hogy bár a gyerek egyedül érezheti magát, a felügyelete mégis biztosított.

A Starennest bölcsőde a városban helyezkedik el egy tágas, kétszintes épületben. Pedagógiai

munkájukban Maria Montessori alapgondolatát érvényesítik: „Segíts, hogy önállóan meg tudjam csinálni!” Ennek megfelelően

gyerekeket megismertetik a különféle anyagokkal, felületekkel, megtanítják az eszközök használatára (ecset, ragasztó, olló, kés....); a

folyosókon és a csoportszobákban is számtalan fejlesztő tábla van felszerelve, amelyek fejlesztik a gyermekek érzékelés-észlelését, vagy éppen az öltözködési műveleteket tudják gyakorolni rajtuk.

Az önállóság kialakítását segíti az is, hogy a csoport közösen készíti el a tízórait azokból az alapanyagokból, amit a szülők hoznak be. A kicsik is be tudnak kapcsolódni a munkába – természetesen életkori sajátosságaiknak megfelelően, és pl. lehetőséget teremt arra, hogy egy külföldi gyermek/szülő bemutatassa saját nemzeti ételét.

Ebben a bölcsődében is hangsúlyos téma a természet megismerése, a természetben való tevékenykedés: minden nap (időjárástól függetlenül) szánnak időt az udvari játékra és/vagy a közeli erdőben való kirándulásra. A növényekről, állatokról, a természet jelenségeiről itt is sokat beszélgetnek a gyerekekkel, az aktuális témát összekapcsolják az irodalmi, az ének-zene vagy éppen a vizuális neveléssel. A szülőket is bevonják a téma feldolgozásába: faliújságokon rendszeresen tájékoztatják őket a csoport, a gyermekek bölcsődei életéről.

Minden gyerekről készül egy portfólió: nyitnak számára egy kapsos dossziét, abban szinte naplószerűen gyűjtik a gyermek itteni életének a dokumentumait: a különböző adatokon kívül belekerülnek a gondozók, nevelők megfigyelései róla, a gyermek munkái, fényképek, feljegyzések arról, hogy milyen tevékenységekben vesz részt, mi az, ami különösen felkeltette az érdeklődését. Találhatók benne képek, információk a csoporttársakról, a barátokról, a csoport közös élményeiről. Amikor a szülővel beszélgetnek a gyermek fejlődéséről, a gyűjtemény alapként, szemléltetőként szolgál. Ezt a dossziét később megkapja a gyermek, magával viheti a következő intézménybe.

Mindkét meglátogatott intézmény integrált, fogadnak sajátos nevelési igényű gyermeket. Jelenleg csak néhány SNI-s gyermek van az intézményben. Mindkét helyszínen megoldható a gyermekek egyéni és kiscsoportos foglalkoztatása, fejlesztése. Az olaszországi bölcsődékkel szemben az idegen kultúrából érkezők aránya is alacsony. Bár családlátogatásra nem mennek a nevelők, fontosnak tartják a szülőkkel való kapcsolatot: nemcsak tájékoztatást nyújtanak a gyerekek napközbeni tevékenységéről, hanem több programba bevonják őket. Ez a szülők közötti kapcsolatteremtést is szolgálja. A beszoktatás az itthoni gyakorlathoz hasonló: a gyermek eleinte csak kevés időt tölt az intézményben a szülővel együtt, később egyre több ideig kimegy a szülő a csoportszobából, vagy el is hagyja az épületet.

Mindkét intézményben a ház bemutatása után megbeszéltük a gyakorlatra érkező tanulókkal szembeni elvárásokat.

A Starennest bölcsőde épületében egy lakócsoport „Wohngruppe” is él: mozgássérült fiatalok bérlik a lakásokat. Az emelet - mind a közös helyiségek, mind a lakások - teljes mértékben akadálymentesített, kerekesszékekkel is lehet közlekedni. Számtalan segítő eszköz áll a lakók rendelkezésére, ami lehetővé teszi az önálló életvitelüket (pl. mozgató magasságú pultok, szerkények a konyhában).

Ugyanakkor nem „engedik el a kezüket” teljesen: a FortSchritt részéről rendszeresen látogatja őket egy konduktor. Magyarországon az Atkár-Tass pusztai Gyógyászati Segédeszköz Logisztikai és Oktatási Központban láttam

hasonló kezdeményezést, bár ott nem életvitelszerűen élnek a lakók, hanem arra az időre költöznek be az érintettek - és ha szükséges, a gondozóik -, amíg begyakorolják ezeknek az eszközöknek (pl. kerekesszékek, betegmozgatók...) használatát.

